

مالک مختاری، خدیجه بختیاری،
معصومه سلطان رضوانفر،
امیر حسین متینی

ویژگی های کتاب همراه هنرجو در آموزش های فنی و حرفه ای

مقدمه

بسته آموزشی که در آموزش فنی و حرفه ای جدید براساس برنامه درسی ملی برای رشته های تحصیلی - حرفه ای در نظر گرفته شده است، شامل سه کتاب: - درسی هنرجو - راهنمای هنرآموز و - همراه هنرجو است. ارتباط این سه کتاب به این صورت است که هنرجویان شایستگی های فنی و غیرفنی دنیای کار را در کتاب درسی یاد می گیرند، هنرآموزان براساس کتاب راهنمای آموزش کتاب درسی مسیر یاددهی و یادگیری را برای کسب شایستگی هموار می کنند و هنرجویان در فرایند کسب صلاحیت سه سال تحصیلی و بعد از آن از کتاب همراه هنرجو در فضای کارگاه درون مدرسه در فعالیتهای کارگاهی، انجام

اشاره

فرمولها، جداول، رویه های عملیاتی استاندارد، تصاویر و اشکال و نقشه های نصب دستگاهها، علائم و نشانه ها، برخی برنامه های دستوری برای رایانه، نام گذاری، شاخص ها و نرمها و غیر آن ها، همه مواردی هستند که هنرجویان بعد از ورود به بازار کار به دفعات با موقعیتهایی برخورد می کنند که نیازمند مراجعه به آن برای عملکرد استاندارد است. جمع کردن این مجموعه برای هر رشته تحصیلی - حرفه ای متناسب با صلاحیت های حرفه ای رشته در کتابی با عنوان همراه هنرجو از جمله نوآوری هایی است که برای اولین بار در کشور در کنار کتاب درسی تألیف شده است. بدیهی است این گونه کتابها علاوه بر کارکرد استاندارد کردن عملکرد در دنیای کار می تواند هنرجویان را از به خاطر سپردن بی نیاز کند.

کلیدواژه ها:

هنرجو، کتاب همراه، هنرآموز، فنی و حرفه ای

کارآموزی برای تطبیق با شرایط و در ادامه در دنیای کار برای عملکرد استاندارد به روز شدن استفاده می کنند. در این نوشتار اهداف این کتاب در ابعاد شمرده شده فوق برای تبیین جایگاه آن تحلیل شده است و علاوه بر آن از زبان هنرجویان مزیت‌هایی که بر این کتاب مترتب است و انتظار داریم این چنین باشد نیز مورد توجه قرار گرفته است.

اهداف کتاب همراه هنرجو

۱. کاهش اضطراب در ارزشیابی: برای حفظ شأن و کرامت انسانی هنرجویان و تقویت خود پنداره مثبت آنان این کتاب کمک می کند از به کارگیری روش‌ها و ابزار ارزشیابی اضطراب‌آور و مأیوس کننده پرهیز شود و حافظه محوری را کاهش می دهد (بند ۱۰-۵ برنامه درسی ملی ایران).

۲. کاهش حجم کتاب درسی: این کتاب به متناسب سازی حجم و محتوی کتاب درسی با توجه به توانمندی‌ها و ویژگی‌های هنرجویان کمک می نماید. و سبب حذف مطالب تکراری و غیر ضروری می گردد (راهکار ۱/۱ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش).

۳. کاربرد در دنیای واقعی کار: وجود این کتاب آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آتی) و ارتقاء توان کارآفرینی را در آموزش فنی و حرفه‌ای به دلیل کاربرد زیاد در دنیای واقعی کار تسهیل می نماید (بند ۲ سیاست‌های کلی اشتغال).

۴. کاهش وابستگی به کتب درسی در کارهای عملی: با توجه به اینکه کارها یک شغل و حرفه ترکیبی می باشند از رجوع به کتاب‌های درسی متعدد حین انجام کار واقعی جلوگیری می شود و وابستگی به کتاب درسی کاهش می یابد (تأکید بر سیاست برنامه محوری و تولید بسته‌های آموزشی بند ۱۲-۸ برنامه درسی ملی ایران).

۵. تسهیل سنجش و ارزشیابی اهداف اصلی: وجود این کتاب، استفاده از انواع روش‌ها و ابزارها که بتواند توانایی دانش‌آموزان را در بهره‌گیری از شایستگی‌های پایه در موقعیت‌های مختلف به صورت معنادار منعکس نماید را فراهم و در دستیابی به سطوح بالاتر شایستگی‌ها فنی و غیر فنی در رشته کمک می نماید (بندهای ۱۰-۱ و ۱۰-۴ برنامه

درسی ملی ایران).

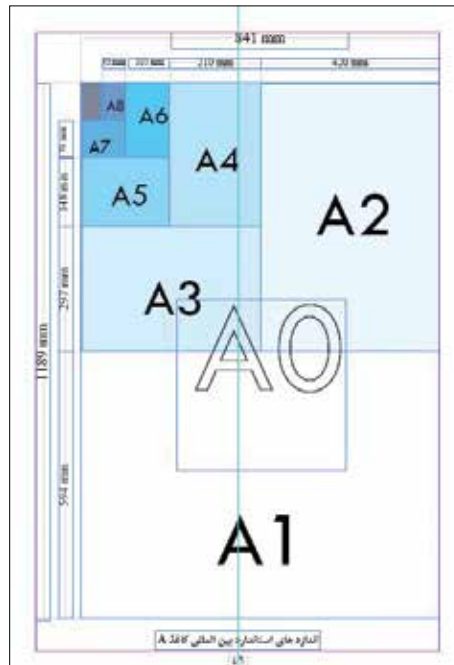
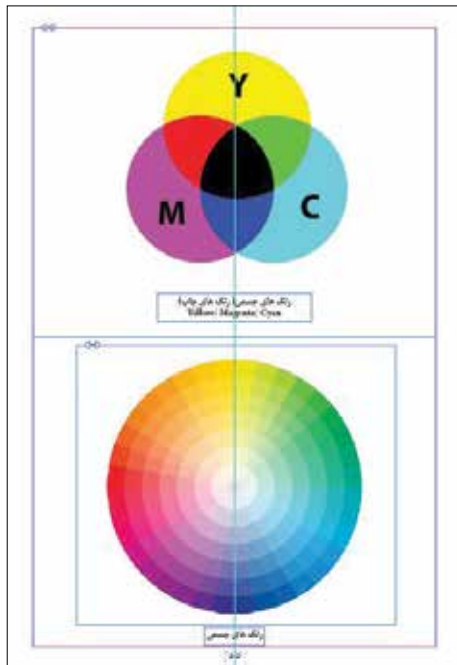
۶. بهبود زمان یاددهی - یادگیری: با توجه به اینکه با وجود این کتاب هنرجویان زمان اصلی خود را معطوف به مهارت‌ها و شایستگی‌های سطح بالاتر می نمایند زمان بیشتری برای یادگیری سطوح بالای شایستگی (شامل شناختی، مهارتی و...) فراهم می گردد و شرایط برای درک و تصمیم‌گیری در موقعیت‌های مختلف مهیا می گردد (بند ۹-۱ برنامه درسی ملی ایران).

۷. ایجاد فرصت برای پیوند نظر و عمل: فرصت لازم برای پیوند نظر و عمل، تلفیق دانش و تجربیات پیشین با یادگیری‌های جدید را به صورت یکپارچه و معنادار جهت تحقق ظرفیت‌های وجودی هنرجویان و توسعه شایستگی‌ها فراهم می گردد (بندهای ۹-۵ برنامه درسی ملی ایران).

۸. استانداردسازی و ایجاد زبان مشترک: با توجه به اینکه مطالب کتاب همراه هنرجو از استانداردها و مقررات در رشته اقتباس شده است، محتوی این کتاب به نظام آموزشی و چگونگی یاددهی - یادگیری، شیوه تألیف و غیره وابستگی کمتر دارد، لذا در محیط کار، شاغلین در یک سطح و سطوح متفاوت که از مسیرهای مختلف یادگیری رسمی و غیررسمی عبور کرده‌اند دارای زبان مشترک و استاندارد خواهند شد. این موضوع سبب امکان درک و تفسیر پدیده‌ها، وقایع و روابط را در موقعیت‌های واقعی شغلی و حرفه‌ای فراهم می آورد (بند ۹-۱ برنامه درسی ملی ایران).

۹. کمک به تحقق شایستگی یادگیری مادام‌العمر فنی و حرفه‌ای: یکی از قلمروهای حوزه یادگیری کار و فناوری در برنامه درسی ملی ایران کسب شایستگی‌های یادگیری مادام‌العمر فنی و حرفه‌ای می باشد. وجود این کتاب به دانش‌آموزان کمک می کند تا رجوع به منابع، دفترچه راهنماها، برگه‌های اطلاعاتی و... در آن‌ها نهادینه شود (برنامه درسی ملی ایران - حوزه یادگیری کار و فناوری).

۱۰. پیوند دادن دروس مختلف رشته: با توجه به اینکه یک کتاب همراه برای کل رشته وجود دارد، این موضوع سبب پیوند خوردن دروس و مطالب در ذهن هنرجویان در پایه‌های مختلف تحصیلی می گردد. همچنین و تکرار و پایداری یادگیری را در مدت زمان طولانی فراهم می آورد.

نظر به اینکه تمام فعالیت‌های انجام شده در دوره تحصیلی، در بسته‌های آموزشی آورده شده‌اند، وجود کتاب همراه هنر جو می‌تواند پیوند دهنده بین مهارت‌های کسب شده باشد

مزایای کتاب همراه هنر جو از دید هنرجویان

کتابی همیشه...

- **همراه:** به علت قطع کوچک و قابل دسترسی آسان، سبک بودن، صفحات کم، این کتاب را همیشه به همراه دارم.
- **گویا:** هر کاری که می‌خواهم انجام دهم، دستورالعمل آن در این کتاب هست.
- **مفید:** هر کاری که بخواهم در زمینه درسی انجام دهم، مطالبش در این کتاب هست.
- **یارِ بگر:** فهرست و وسایل مورد نیاز هر فعالیتی در آن آمده است.
- **ایمنی دهنده:** مسائل ایمنی و بهداشت و رعایت آن‌ها در این کتاب ذکر شده است.
- **مختصر:** خلاصه اصطلاحات و روابط و اصول و قواعد در این کتاب آمده است که مرا از گشتن در

کتاب‌های دیگر بی‌نیاز می‌کند.

- **راهنما:** راهنمای کار با انواع دستگاه‌ها در آن وجود دارد و من هرگاه نیاز داشته باشم که با دستگاهی کار کنم، به راحتی با مطالعه بخش مربوط به آن در این کتاب، می‌توانم نیازم را برطرف کنم.
- **مستند:** از آنجا که استانداردها و مقررات مورد نیاز در زمینه شغلی من در آینده در این کتاب آمده است، می‌توانم به مطالب آن استناد کنم.
- **معتبر:** تا زمانی که فعالیت انجام شده و دستورالعمل‌ها و استانداردهای آن تغییر نکرده‌اند، معتبر است. همچنین زبان فنی ذکر شده در این کتاب می‌تواند برای من زبان مشترکی با مردم اقاصا نقاط کره خاکی ایجاد کند و من با زبان عملی - و البته معتبر - با آن‌ها ارتباط کاری داشته باشم.
- **منبع:** علاوه بر اینکه خود این کتاب منبع است، منابع متفاوت دیگری را نیز معرفی می‌کند.
- **راهگشا:** افق دید آینده را نمایش می‌دهد که

**کتاب همراه هنرجو
بین فعالیت‌ها و
طریقه انجام آن‌ها
پیوند می‌دهد و بین
درس‌های متفاوت
ارتباط برقرار می‌کند**

همین دلیل از اضطراب و استرس - به خصوص در زمان امتحان - جلوگیری می‌کند و من می‌توانم با خیالی آسوده در کسب مهارت‌ها پیشرفت کنم.

● **واقعی:** راهکارها و دستورالعمل‌های فعالیت‌های واقعی در آن ذکر شده‌اند، چرا که قرار است در آینده شغلی خود با این موارد روبه‌رو شوم.

● **ارزیاب:** مطابق مطالب این کتاب متوجه می‌شوم که چطور و از چه مراحل ارزیابی صورت می‌گیرد. بنابراین برای کسب مهارت‌ها آماده‌ترم.

● **سریع:** به سرعت من را به مطالبی که می‌خواهم می‌رساند، چرا که دسته‌بندی خاصی در این کتاب وجود دارد که به من کمک می‌کند زودتر به مطلب مورد نظرم دست پیدا کنم.

● **دقیق:** دقت در ارائه مطالب رعایت شده و ریز مباحث مهم نیز در کتاب آمده است.

● **صحیح:** صحت و درستی مطالب کتاب رعایت شده است.

*** منابع**

۱. «ده هدف از طراحی و تدوین کتاب همراه هنرجو»، دکتر اسمعیلی.
۲. «راهنمای تدوین بسته یادگیری»، دفتر تألیف کتاب‌های درسی و کار دانش.
۳. «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش».
۴. «برنامه درسی ملی ایران».
۵. «ویژگی‌های کتاب‌های فنی و حرفه‌ای»، دفتر انتشارات کمک آموزشی.

من هنرجو در ادامه تحصیل به کدام جایگاه شغلی و اجتماعی دست پیدا خواهم کرد.

● **به روز:** با توجه به پیشرفت روزانه علوم و فناوری‌ها و همچنین کارآمدتر کردن دستگاه‌ها، می‌توانم به راحتی تجهیزات و دستورالعمل‌های جدید را در این کتاب به روز کرد. همچنین، با دانستن طریقه کار با دستگاه‌های قدیمی‌تر و تفاوت آن‌ها با دستگاه‌های جدیدتر، می‌توانم طریقه کار آن‌ها را - حتی در صورت نداشتن دستورالعمل آن - فرا گرفت.

● **پیونددهنده (واسطه):** بین فعالیت‌ها و طریقه انجام آن‌ها پیوند می‌دهد و بین درس‌های متفاوت ارتباط برقرار می‌کند.

● **مستقل:** می‌توانم با آن فعالیت‌ها را به‌طور مستقل و بدون نیاز به کتاب اصلی انجام داد.

● **آرامش‌دهنده:** تمامی مطالب مورد نیاز هنرجویان به‌منظور انجام فعالیت‌ها در این کتاب ذکر شده است، به

اشاره

تحول در آموزش و پرورش یکی از موضوعات اساسی در نظام تعلیم و تربیت است که به دلیل ماهیت پویا و پیوسته نظام آموزشی، تنها از طریق یک فرایند تحولی نهادینه شده می‌توان به تحقق اهداف آموزش و پرورش خوش‌بین بود و این جز با مشارکت فعال و مستمر تمامی بخش‌های آموزش و پرورش امکان‌پذیر نیست. در این میان، نقش گروه‌های آموزشی و دبیرخانه‌های راهبری تخصصی در ایجاد و اجرای موفق این تغییر در نظام آموزشی به این دلیل حائز اهمیت است که با هماهنگ کردن فعالیت معلمان در جهت اجرای اهداف آموزش و پرورش می‌توان بر کیفیت و اثربخشی برنامه درسی ملی افزود. گروه‌های آموزشی و دبیرخانه‌های راهبری تخصصی همواره خلأ میان برنامه‌ریزی آموزشی و اجرا در مدارس را پر کرده‌اند. به‌ویژه در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، به دلیل نیاز هنرستان‌ها به تجهیزات و کارگاه‌ها، متناسب با هر رشته، همکاری و همراهی این بخش بیشتر مورد نیاز است. در این نوشته علاوه بر تأکید بر نقش غیرقابل انکار گروه‌های درسی و دبیرخانه‌های راهبری تخصصی در تشریح رویکرد برنامه درسی ملی و ارتقای کیفیت اجرای برنامه درسی ملی، پیشنهادهایی برای فراهم شدن زمینه همکاری و تعامل بیشتر ارائه شده است.

نقش سرگروه‌های آموزشی و دبیرخانه‌های راهبری تخصصی در اجرای برنامه درسی ملی

مهناز کارکن

